

Læs nedenstående tekstuddrag fra en artikel på videnskab.dk. Diskuter spørgsmålene med hinanden.

Derfor er ordet 'hygge' så særligt for os

(artikeludrag)
Fra videnskab.dk
6. februar 2018

<https://videnskab.dk/topic/sprog-retorik>

Visse ord er uoversættelige. Danskernes 'hygge', nordmændenes 'koselig' og svenskernes 'lagom'.

Hvorfor findes disse særlige ord kun i de skandinaviske sprog, og hvad gør de ved os?

Sproget afspejler, hvem vi er, og hvordan vi har det. Selv i den allermørkeste vinter hygger vi os med stearinlys, kakao og uldtæppe foran pejsen.

Men påvirker ordene os også? Gør ordet 'koselig' noget ved nordmændene, så de bliver mere optaget af at hygge sig end for eksempel franskmænd eller amerikanere?

Det mener den danske sprogforsker, Carsten Levisen, at han har svaret på. Det vender vi tilbage til.

VI ANER IKKE, HVAD DET ER, VI SIGER

Carsten Levisen er lektor ved Roskilde Universitet og har studeret, hvordan ord og kultur hænger sammen. Han kalder sig for sproglig antropolog, og arbejder med særlige begreber, han kalder for kulturelle nøgleord.

For at et ord er kvalificeret til betegnelsen **kulturelt nøgleord**, skal det:

Helst være meget brugt

Spille en vigtig rolle i dagligdagen

Være vanskeligt at oversætte

Kunne bidrage til skabelsen af nye ord

Det skal desuden udtrykke visse værdier

»Ét af de vigtigste nøgleord på dansk er nok 'hygge'. Danskere får et chok, når de hører, at ordet kommer fra norsk,« griner Carsten Levisen.

»'Hygge' er et hyppigt brugt ord, der er vanskeligt at oversætte. Det er vigtigt for os, fordi det handler om at være sammen. Og vi kan bygge videre på ordet og skabe nye ord som 'hyggemusik' eller 'hyggebelysning'. Sommerhuset bliver til 'hyggebo'.«

De fleste danskere er helt på det rene med, at 'hygge' er et typisk dansk ord, men det betyder ikke, at alle kulturelle nøgleord ligger allerlængst fremme inde bag pandebrasken blandt sprogbrugerne. Carsten Levisen sammenligner ordene med et isbjerg: Det meste befinder sig under havoverfladen.

»De fleste ord i vores dagligsprog, tænker folk aldrig på som vigtige,« siger han.

HYGGE-TRENDEN

De unikke skandinaviske ord vækker opsigt i andre lande, og opmærksomheden eksploderede med bogen 'The little book of hygge. The Danish way to live well' i 2016.

Sproget er nemlig nøglen til en livsstil, som gør, at Danmark ligger på førstepladsen i lykke verden over år efter år, hævder Meik Wiking, den danske lykkeforsker bag bogen.

»Hygge er den følelse, du får, når du putter dig i sofaen sammen med én, du holder af, med varme uldsokker på foran pejsen, når det er mørkt, koldt og stormfuldt udenfor,« står der i reklamen for bogen.

Samme år kom der et bjerg af andre hygge-bøger om den danske hverdagslykke.

https://videnskab.dk/files/articles_inline/hyggebøger.jpg

KULTUR OG SPROG PÅVIRKER HINANDEN

Men hvordan blev vi som et folk begravet i kakaokopper og stearinlys?

Er det sprogets skyld? Former sproget os, eller har vi skabt nøgleordene for at sætte ord på en særegen tilværelse?

»Jeg mener, det går begge veje,« svarer Carsten Levisen.

»Ordene organiserer vores hverdagsliv, men de er også med til at styre os,« siger han.

Det nytter ikke noget at sige, at man ikke bryder sig om de værdier, som 'hygge' fører med sig. Han forklarer, at ordets betydning har ændret sig gennem tiderne. De gamle danske digtere brugte ikke ordet 'hygge' på samme måde.

Nikolai Frederik Severin Grundtvig skrev for næsten 200 år siden salmen 'Hyggelig, rolig', hvor den anden linje lyder 'Gud er din bolig'. Det betyder, at Gud er omsorgsfuld – og ikke at han er en hyggespreder.

»Hyggen voksede frem sammen med velfærdsstaten. Det blev først nøgleordet for en væremåde, da folk kunne arbejde mindre og slappe af med familien og spise kartoffelchips,« hævder Carsten Levisen.

Jan Svenning tror også, det er en vekselvirkning mellem kultur og sprog.

»'Hygge' og 'kos' er kulturelt skabte forestillinger. Men hvis du undrer dig over, hvad der kom først – hønen eller ægget – kan jeg desværre ikke hjælpe dig.«

(Foto: Shutterstock)

Norges kulturelle nøgleord kan måske findes i to ting, som ifølge Jan Svenning er meget vigtige for nordmændene: lighed og natur. Det usnobbete ideal er afspejlet i sproget.

STEMNING MED SLAGSIDE

Der er tydeligvis mange, som er misundelige på os skandinaver. Men føler folk i andre lande samtidigt, at den konstante hygge og kosen er påtrængende?

The New Yorker er betænkelig ved 'hygge' og skriver, at det lader til at handle meget om materialisme: mad, tøj og interiør.

»Det mest slående ved hygge er, at forkæmperne har en tendens til at tage velstand for givet,« skriver The New Yorker og påpeger, at billederne af dyrt design, daglige stunder foran pejsen og friskt bagværk viser velstand og overskud af fritid.

Den britiske avis The Guardian påpeger, at hygge også har nogle mindre hyggelige aspekter.

Man kan føle sig temmelig meget udenfor, når man ikke kan slutte sig til en gruppe, fordi den skal være lille, og deltagerne skal kende hinanden godt, for at det kan være hyggeligt. Der er ikke mindst fare for at undertrykke ubehagelige følelser for at undgå at ødelægge hyggen.

En alvorlig diskussion er jo ikke hyggelig. Og det er heller ikke hyggeligt at forholde sig til den knap så hyggelige virkelighed: uroen i Europa og USA i kølvandet på Brexit-afstemningen og indsættelsen af Donald Trump som præsident.

©forskning.no. Oversat af Stephanie Lammers-Clark.

SPØRGSMÅL TIL TEKSTEN:

- 1. Er I enige i, at "hygge" er et særligt dansk begreb? Hvordan ville I oversætte det til andre sprog, I kender?**
- 2. Kender I til begreber på andre sprog, som er særligt vanskelige at oversætte til dansk? Hvilke, og hvorfor?**
- 3. Mener I, at der er en særlig sammenhæng mellem de kulturelle nøgleord, der beskrives i teksten, og sprogbrugernes kultur og værdier? Hvorfor/hvorfor ikke?**
- 4. Er I enige i, at "hygge" også kan få nogle til at føle sig udenfor? Hvorfor/hvorfor ikke?**